

Movies that Matter - Scenes from a Dry City - v.a. havo

Aardrijkskunde

Middelbare school

havo, vwo

Leerjaar 3-6

Les van [Filmeducatie](#)

In deze les zitten **22 slides**, met **tekstslides**.

🕒 Lesduur is: **50 min**

Introductie

Welkom bij deze les bij de film Scenes from a Dry City.

Tijdens deze les maakt jouw klas kennis met filmeducatie en mensenrechten in de breedste zin. Film is een uitstekend middel om het besef van jongeren over maatschappelijke thema's te vergroten. Met deze les open je de ogen van leerlingen en studenten voor mensenrechtenthema's.

In deze les bekijken leerlingen en/of studenten de film Scenes from a Dry City (2018, Francois Verster), een korte documentaire die de watercrisis in Kaapstad belicht. Miljoenenstad Kaapstad kampt met watergebrek vanwege de aanhoudende droogte in de Zuid-Afrikaanse provincie West-Kaap. Het peil in de waterreservoirs van de stad daalt dusdanig laag dat er strenge toezicht wordt gehouden op het watergebruik. Lang niet iedereen houdt zich aan deze beperkingen en gevreesd wordt voor 'Day Zero', de dag waarop de kraan wordt dichtgedraaid. .

Heb je vragen of opmerkingen over deze les? Neem dan gerust contact met ons op door te mailen naar educatie@moviesthatmatter.nl of te bellen naar 020-2807612.

Instructies

Thema's

- ecologie
- milieukwesties
- waterschaarste
- privatisering van water
- Zuid-Afrika
- mensenrechten

Leerdoelen

Na deze les kunnen leerlingen:

- de gevolgen van een watercrisis op het dagelijks leven beschrijven;

- reflecteren op de gevolgen van het eigen waterverbruik;
- beredeneren welke oorzaken aan een watercrisis ten grondslag kunnen liggen;
- benoemen wat de gevolgen van privatisering van water(voorzieningen) zijn.

Werkwijze

- In deze les bekijk je de film. De film is in deze les opgenomen. Je hoeft de film alleen maar aan te klikken.
- Per slide wordt beschreven wat de bedoeling is.
- De les kan geprint worden, inclusief de notities per slide (zie PDF in de bijlage). In deze notities vind je nog algemene, uitgebreide informatie, die je helpt door deze les te navigeren.
- Het is bij deze les niet nodig om met 'devices in de klas' te werken. Je kunt dit uitzetten door het vinkje onderin het scherm van de lespresentatie te deactiveren.
- Op de slides zijn hotspotbuttons te vinden. Door deze aan te klikken verschijnt er (extra) informatie, een vraag of een instructie. Als docent kun je ervoor kiezen om de informatie onder de hotspotbutton met hoed samen met de leerlingen/studenten te lezen of zelf aan leerlingen/studenten te vertellen. De informatie is daarom ook opgenomen in de instructies bij de losse slides.

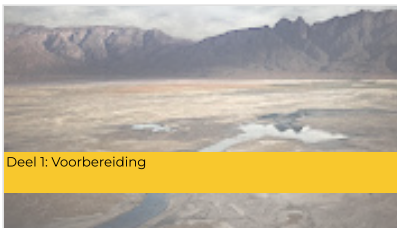
Onderdelen in deze les

Slide 1 - Tekstslide

Welkom bij de les bij de film Scenes from a Dry City.

De film is geregisseerd door Francois Verster en Simon Wood in 2018.

Slide 2 - Tekstslide

Deel 1: Voorbereiding

In het eerste deel van deze les bereiden leerlingen zich voor op het kijken van de film. In dit deel wordt voorkennis opgehaald en kennis over waterverbruik, de watercrisis in Zuid-Afrika en het recht op water uitgebreid. In dit deel beantwoorden leerlingen vijf vragen.

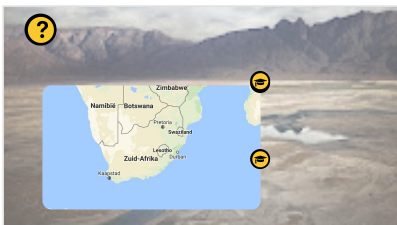
In dit eerste deel worden de volgende onderwerpen besproken:

- Day Zero
- Je eigen waterverbruik
- Gevolgen van ons waterverbruik voor de rest van de wereld
- Bewustwordingscampagnes
- Het recht op water is een mensenrecht
- Van wie is water eigenlijk?

Bij elk onderwerp horen één of twee slides.

Extra informatie voor de docent om aan de leerlingen te vertellen:

Stel je voor dat je gearresteerd wordt alleen omdat je je scooter of fiets schoonmaakt met water. Dat is niet voor te stellen in Nederland! Dit gebeurt echter wel, in Kaapstad (Zuid-Afrika). In de film *Scenes from a Dry City* zie je waarom dat zo is.

Slide 3 - Tekstslide

Onderwerp: Day Zero.

De film speelt zich af in Kaapstad, Zuid-Afrika. Introduceer bij de leerlingen dat het over deze stad en dit land gaat. Bespreek met hen de situatie rondom water in het land: Kaapstad vreest voor een Day Zero: de dag waarop er geen water meer uit de kranen komt.

Bespreek deze informatie naar aanleiding van de volgende vraag:

- Kun jij je voorstellen dat er op een dag geen water meer uit de kraan zou komen?

Slide 4 - Tekstslide

Onderwerp: Je eigen waterverbruik.

Bespreek met de leerlingen het waterverbruik in Nederland. Bespreek met hen de volgende vragen:

- Hoeveel liter kraanwater verbruikt één Nederlanders thuis per dag denk je?
a) 82 liter.
b) 120 liter.
c) 193 liter.
d) 224 liter.

Het juiste antwoord is b) 120 liter.

- Hoeveel liter water gebruik jij afzonderlijk: tijdens het douchen, het wassen van je kleren en het doorspoelen van het toilet per dag?

Antwoord: Voor douchen gebruik je gemiddeld 44 liter per dag. Voor het wassen van kleren 54 liter per keer, en gemiddeld 13 liter per dag. Voor het doorspoelen van het toilet gemiddeld 32 liter per dag.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

We slurpen in Nederland steeds meer water, waarschuwt drinkwaterbedrijf Vitens. Vitens verwacht dat we in 2050 ruim 30 procent meer water gaan verbruiken. Hiervoor zijn drie redenen:

- (1) de bevolkingsgroei;
- (2) het kleiner worden van huishoudens (met elk een eigen wasmachine);
- (3) de groeiende economie met bedrijven die steeds meer drinkwater gebruiken.

Slide 5 - Tekstslide

Onderwerp: Je eigen waterverbruik.

Bespreek met de leerlingen het waterverbruik in Kaapstad aan de hand van de volgende vragen - de hotspotbutton naast de vraag biedt de leerling de informatie die nodig is om de vraag te beantwoorden:

- Stel je woont in Kaapstad en je mag slechts 50 liter water gebruiken. Welke drie aanpassingen zou je maken in je dagelijkse waterverbruik?
- Komt iedereen in Kaapstad eigenlijk wel aan de beurt bij de watertappunten die de gemeente heeft gemaakt?

Antwoord: Als alle inwoners van Kaapstad gebruik maken van de tappunten, dan zouden er 20.000 inwoners per tappunt zijn. Als het per inwoner 10 minuten duurt om jerrycans te vullen, dan komt niet iedereen aan de beurt.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De film toont de droogte in het Zuid-Afrikaanse Kaapstad en de problemen die daardoor zijn ontstaan. De beperkingen in watergebruik werden daarom steeds meer aangescherpt. De inwoners van Kaapstad mochten in 2018 maar 50 liter per persoon per dag gebruiken.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Kaapstad heeft vier miljoen inwoners en de gemeente heeft 200 tappunten gemaakt waar mensen water kunnen halen. Stel je voor dat elke inwoner hier elke dag 50 liter water mag halen. Bedenk maar een hoe lang je moet wachten om aan de beurt te komen.

Extra informatie voor de docent:

Op de afbeeldingen is een wateropphaalpunt in Kaapstad te zien met mensen die lang in de rij staan om water te mogen tappen.

Slide 6 - Tekstslide

Onderwerp: Gevolgen van ons waterverbruik voor de rest van de wereld.

Bespreek met de leerlingen dat we niet alleen het water dat uit onze kraan komt verbruiken, maar dat bijvoorbeeld ook voor het produceren van onze spijkerbroek of het vlees op ons bord veel water wordt gebruikt.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Niet iedereen staat erbij stil hoeveel water er in Bangladesh wordt gebruikt om je spijkerbroek te produceren of om in Zuid-Afrika je fruit te produceren. We verbruiken meer water dan het water dat uit onze kraan komt.

Ruim 80 procent van het water dat wij dagelijks gebruiken, komt uit arme delen van de wereld. Daar zorgt het voor tekorten aan drinkwater en verwoestijning van de grond.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Nederland importeerde in 2018 voeding en levende dieren (717 miljoen euro) alsook groenten en fruit (702 miljoen euro) uit Zuid-Afrika terwijl daar sprake is van ernstige waterschaarste.

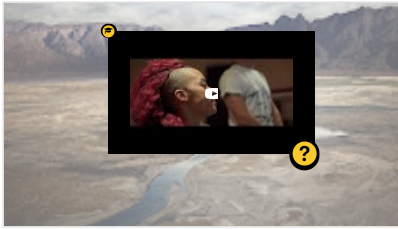

Slide 7 - Tekstslide

Onderwerp: Gevolgen van ons waterverbruik voor de rest van de wereld.

Bespreek naar aanleiding van de vorige slide met de leerlingen de volgende vragen:

- Wat vind je zwaarder wegen: dat mensen in Zuid-Afrika er economisch op vooruitgaan of dat mensen zelf voldoende water hebben?
- We hebben niet alleen recht op water, maar ook waterverplichtingen naar elkaar. Wat kun jij persoonlijk doen om de negatieve effecten van je waterverbruik voor andere landen tegen te gaan?

Slide 8 - Tekstslide

Onderwerp: Bewustwordingscampagnes.

Bekijk met de leerlingen het filmpje over de muzikale bewustwordingscampagnes in Kaapstad. Bespreek met de leerlingen de volgende vraag:

- Wat voor bewustwordingscampagne zou jij bedenken om water te besparen?

Tip! Wil je je les extra leuk maken en heb je voldoende tijd? Laat de leerlingen in groepjes hun eigen bewustwordingscampagne bedenken, uitwerken en uitvoeren.

Extra informatie voor de docent:

Toen de droogte in Kaapstad eind 2017 verergerde, begonnen er bewustwordingscampagnes om mensen te helpen minder water te gebruiken. Zo werden slogans gebruikt als *If it's yellow, let it mellow* en *If it's brown, flush it down* voor toiletbezoek en *If it smells nice, wear it twice* voor je kleding. Daarnaast bedacht een marketingbureau de 2 minute shower songs.

Bekende Zuid-Afrikaanse zangers zongen hun meeste bekende hits in 2 minuten. Het idee was om binnen die tijd te douchen.

Slide 9 - Tekstslide

Onderwerp: Het recht op water is een mensenrecht.

Bespreek met de leerlingen dat iedereen recht heeft op water, maar dat niet iedereen van dit recht mag genieten. Bespreek met de leerlingen de volgende vraag:

- Wat vind jij: moet water gratis toegankelijk zijn voor iedereen of mag water best een prijs hebben?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Iedereen heeft recht op water. Dat is een mensenrecht.

Maar dit mensenrecht wordt op verschillende manieren geschonden: door industriële vervuiling van waterbronnen, door onvoldoende watervoorzieningen in arme wijken of door hoge prijzen die water ontoegankelijk maakt voor armen.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De Verenigde Naties schrijven voor dat water niet meer mag kosten dan 3 procent van het gezinsinkomen. Zelfs in een welvarend land als Nederland kan niet iedereen die kosten opbrengen. Tussen 2015 en 2017 werden 20.000 Nederlandse huishoudens afgesloten.

Slide 10 - Tekstslide

Onderwerp: Het recht op water is een mensenrecht.

Bekijk met de leerlingen het filmpje van RTL4 over hoe slecht de watervoorzieningen in de armere wijken van Kaapstad zijn.

Slide 11 - Tekstslide

Onderwerp: Van wie is water eigenlijk?

Bespreek met de leerlingen hoe het beheer van drinkwater in Nederland is geregeld. Bespreek met de leerlingen naar aanleiding van de afbeelding op de slide de volgende vraag:

- Wie beheert eigenlijk het drinkwater en de drinkwaterinfrastructuur in Nederland?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

In 1957 kwam de eerste **Waterleidingwet** tot stand.

Deze wet regelt de organisatie van de drinkwatervoorziening en toezicht op waterleidingbedrijven. Sindsdien hebben de overheid en de Europese Unie zich steeds meer met kraanwater en de verdeling daarvan bemoeid. Je kunt dus wel zeggen dat kraanwater het best bewaakte voedingsmiddel van Nederland is.

In 1952 ontstond de **Vereniging van Drinkwaterbedrijven** in Nederland; tegenwoordig zijn er nog tien drinkwaterbedrijven (zie kaartje).

Slide 12 - Tekstslide

Onderwerp: Van wie is water eigenlijk?

Bespreek met de leerlingen de privatisering van water(infrastructuur). Bespreek met hen de volgende vragen:

- Waarom zou een overheid ervoor kiezen om een taak (deels) te privatiseren?

Antwoord: Vaak is het voor de overheid goedkoper en efficiënter om het door bedrijven te laten doen. De overheid vindt dat er meer marktwerking moet plaatsvinden.

- Wat zijn, denk je, de gevaren van het volledig privatiseren van een overheidstaak?

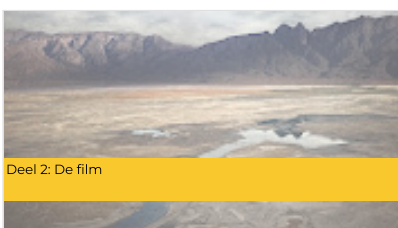
Antwoord: Er kleven namelijk risico's aan. Particuliere bedrijven gaan voor winst door te besparen op uitgaven. Dat kan ten koste gaan van de kwaliteit. Ook kan ervoor gekozen worden om in arme wijken niet te investeren omdat het weinig winst oplevert.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De Nederlandse Waterleidingwet verbiedt **privatisering van de drinkwatersector**. Alleen de 10 openbare drinkwaterbedrijven mogen water produceren en distribueren. Dat betekent dat deze taken nooit door particuliere bedrijven - die gericht zijn op winst maken - mogen worden uitgevoerd. Hierdoor garandeert de overheid door middel van regelmatige controles betrouwbaar drinkwater. Andere maatschappelijke taken worden juist wel uitbesteed aan concurrerende bedrijven in de markt; die taken worden dus wel geprivatiseerd. Denk daarbij aan energiebedrijven, de NS en busbedrijven.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Op de afbeelding zie je twee demonstranten in Kaapstad met protestborden tegen privatisering van water. Inwoners van Kaapstad zijn bang dat het water en de waterinfrastructuur door particuliere bedrijven overgenomen zal worden en dat zij meer gericht zullen zijn op het maken van winst dan op het beste voor alle inwoners.

Slide 13 - Tekstslide

Deel 2: De film

In het tweede deel van deze les gaan de leerlingen de korte film *Scenes from a Dry City* kijken.

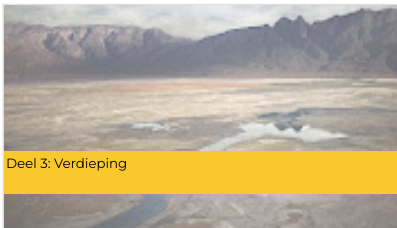

Slide 14 - Tekstslide

Bekijk met de leerlingen de film *Scenes from a Dry City*.

Om bij de film (met Nederlandse ondertiteling) te komen, volg je de volgende stappen:

- (1) Klik hier om bij de film te komen of klik op de link in de slide onder de hotspotbutton.
- (2) Klik NIET op de trailer bovenaan de pagina, maar scroll een stukje naar beneden. In de rechterkolom zie je "Deze film online kijken". Klik hierop.
- (3) Je kunt nu met jouw klas de film kijken. Veel kijkplezier!

Slide 15 - Tekstslide

Deel 3: Verdieping

Na het kijken van de film zijn leerlingen klaar voor de verdieping. In dit derde deel van de les beantwoorden de leerlingen vragen over de film.

In deze verdieping worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Illegaal watergebruik
- Arm en rijk
- Oorzaken voor de watercrisis
- Mensenrechten
- Happy end?

Slide 16 - Tekstslide

Onderwerp: Illegaal watergebruik.

Bespreek met de leerlingen naar aanleiding van de film het onderwerp *illegaal waterverbruik*.

Bespreek met hen de volgende vragen:

- Wat vind jij ervan dat de mannen van de autowasbeurten werden aangehouden?
- Wat vind jij ervan dat de agent het water in de waterton voor de illegale autowasbeurt in de goot weggooide?
- Kun jij je voorstellen hoe het is om te leven in een stad waar elk moment het water op kan raken, oftewel: Day Zero aanbreekt? Hoe zou je leven er dan uitzien?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Vanwege de droogte mag je in Kaapstad je auto niet wassen of de planten in je tuin water geven. Wanneer je dat wel doet, word je door de politie aangehouden.

Slide 17 - Tekstslide

Onderwerp: Arm en rijk.

Bespreek met de leerlingen naar aanleiding van de film hoe verschillen tussen arm en rijk in Zuid-Afrika ook van invloed zijn op de hoeveelheid water die je tot je beschikking hebt. Bespreek met hen de volgende vragen:

- Hoe worden de verschillen tussen arm en rijk in deze film in beeld gebracht?
Laat leerlingen de beelden beschrijven.
- Rijke inwoners in Kaapstad hebben makkelijker toegang tot schoon drinkwater dan arme. Wat vind jij ervan dat niet iedereen gelijke toegang heeft tot water?
- Begrijp je de angst van de inwoners van Kaapstad voor mogelijke privatisering van water?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De meningen over privatisering van de waterhuishouding (denk aan: leidingwerk en zuivering) zijn sterk verdeeld. Voorstanders zeggen dat alleen door privatisering kwalitatief goede watervoorzieningen kunnen bestaan.

Tegenstanders stellen juist dat privatisering zorgt voor ongelijke rechten en een verschil tussen arm en rijk, waardoor ook de corruptie vergroot. In de film hoor je een protestleider '*water for all or the city must fall*' roepen. Volgens de protestanten moet er uit water geen winst behaald worden, omdat water noodzakelijk is voor leven. Het moet niet zo zijn dat als je geen geld hebt, je ook geen water kan krijgen.

Slide 18 - Tekstslide

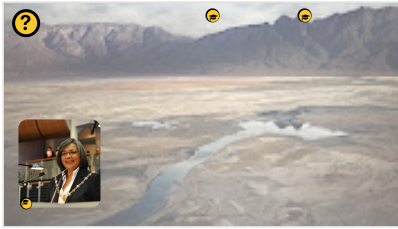
Onderwerp: Arm en rijk.

Verdiepingsopdracht (optioneel):

In deze verdiepingsopdracht onderzoeken leerlingen mogelijke oplossingen om te zorgen dat iedereen toegang heeft tot water. Zoek op internet al bestaande oplossingen en slimme technieken op om toegang tot water te faciliteren. Stel leerlingen vervolgens de vraag:

- Wat voor oplossing zou jij bedenken zodat iedereen toegang heeft tot water?

Tip! Heb je niet zoveel tijd, maar vind je deze verdiepingsopdracht wel belangrijk voor jouw klas? Ga dan meteen aan de slag met de vraag en laat het onderzoek (eerst) achterwege.

Slide 19 - Tekstslide

Onderwerp: Oorzaken voor de watercrisis.

Bespreek met de leerlingen twee van de oorzaken voor de watercrisis in Kaapstad: (1) de demografische en politieke oorzaak, en (2) de geografische oorzaak. In deze opdracht bedenken leerlingen voor één van deze oorzaken een oplossing om aan de burgemeester van Kaapstad (te zien op de afbeelding) te presenteren. Bespreek met de leerlingen de volgende vraag:

- Welke oplossing n.a.v. één van deze oorzaken zou jij presenteren aan de burgemeester van Kaapstad om het watertekort te verkleinen?

Tip! Wil je deze opdracht extra interessant maken? Laat de leerlingen in kleine groepjes een oplossing bedenken. Laat elk groepje leerlingen de oplossing presenteren alsof de burgemeester van Kaapstad in de klas aanwezig is.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De watercrisis in Kaapstad heeft verschillende oorzaken:

(1) Demografische en politieke oorzaak.

De bevolking van Kaapstad verdubbelde de laatste dertig jaar. Deze aanhoudende **urbanisatie** betekent dat al die extra mensen ook extra water nodig hebben. Daar komt nog bij dat veel zwarte Zuid-Amerikanen tijdens de **apartheid** niet op het waternet waren aangesloten. Het racistische witte minderheidsregime vond dat niet nodig. Na de afschaffing van de apartheid in de jaren 90 kwamen dus niet alleen massa's nieuwe mensen naar de stad, maar kregen ook veel meer mensen die in de stad woonden toegang tot leidingwater. Dat was in de nieuwe democratie immers een basisrecht geworden. Er kwamen echter weinig stuwmeren bij. De overheid investeerde nauwelijks in uitbreiding van de capaciteit. En door de verouderde infrastructuur lekt ook nog eens erg veel water weg.

(2) Geografische oorzaak.

Klimaatverandering zorgt ervoor dat regenpatronen structureel veranderen en kan ertoe leiden dat de droogtes elkaar sneller opvolgen en ernstiger worden. De provinciale watervoorziening is **afhankelijk van het oppervlaktewater dat wordt opgeslagen in stuwmeren**. Dit water wordt via pijpleidingen en tunnels naar Kaapstad geleid. Het waterpeil in de stuwmeren daalt dramatisch; een stuwmeer was in april 2018 nog maar voor 10,4 procent gevuld.

Slide 20 - Tekstslide

Onderwerp: Mensenrechten.

In deze slide onderzoeken leerlingen welke mensenrechten in de film aan de orde komen. Bekijk met de leerlingen de lijst van mensenrechten onder de hotspotbutton. Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

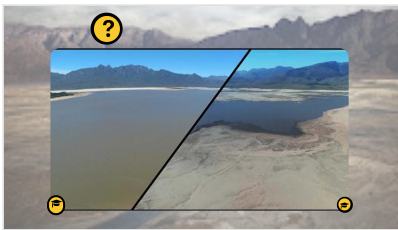
- Welke van deze vier mensenrechten past volgens jou het beste bij de film?
- Waarom vind je dit mensenrecht het beste passen?

De leerlingen kunnen kiezen uit de volgende vier mensenrechten:

- Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren.
- Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden.
- Eenieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin.
- Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.

Alle bovenstaande mensenrechten zijn van toepassing op de film. In deze opdracht is het belangrijk dat leerlingen kunnen verwoorden waarom zij een mensenrecht van toepassing op de film vinden.

Tip! Wil je met jouw klas nog meer mensenrechten bekijken uit de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens? Bekijk dan eens [de website van Amnesty International](#) met een korte versie van de verklaring.

Slide 21 - Tekstslide

Onderwerp: Happy end?

Bespreek met de leerlingen welke toekomst zij denken dat Kaapstad tegemoet gaat aan de hand van de volgende vraag:

- Wat zijn jouw verwachtingen voor Kaapstad?

Extra informatie voor de docent:

Kaapstad wist Day Zero vooralsnog te ontlopen mede dankzij de indrukwekkende waterbesparing. De stad verbruikt nog maar zo'n 500 miljoen liter water per dag, tegenover 1,2 miljard liter in 2014. Ook ging het in mei 2018 regenen waardoor het waterpeil in de stuwmereen flink steeg naar 29,8 procent. Niet veel, maar wel voldoende om Day Zero uit te stellen tot ergens in 2020, 2021...

Slide 22 - Tekstslide

Bedankt voor het volgen van deze les.

Wil je jouw klas nog eens trakteren op zo'n inspirerende les, maar dan met een andere film en/of ander thema? Movies that Matter Educatie heeft een groot filmaanbod met lesmateriaal. Bekijk het aanbod [hier](#). Of naar ons festival in Den Haag en Amsterdam? Vind [hier](#) meer informatie.